

Orð um miljónir

Halda framrokningarnar og 600-700 miljónir fara at vanta í hjá landskassanum við árslok, so verður undirskotið um 20 % í mun til samtyktu figgjarlógina, ið javnvigaði við knapt trimum miljardum.

At ein landsfiggjarlóg ikki heldur, er einki óvanligt, - hvørki her ella aðrastaðir. Tvørturímóti. Tað er vanligt, at figgjarnevndin góðkennir frávik og at eykafiggjarlógir verða samtyktar eftirfylgjandi. Men hvussu nógv við síðuna av kann ein figgjarlóg vera. 5 %, 10 ella 20...? Í búskaparpolitiska og -búskaparvísindaliga orðaskiftinum verður ikki tosað um nakað ávíst mark, ið kann verða fyrri frávikinum.

Búskaparfrøðingar í Det økonomiske Råd í Danmark og á Økonomisk Institut á Københavns Universitet, sum vit hava spurt, eru kortini samdir um, at 600 miljónir í mun til triggjar milliðir eru rættliga nógv, - serliga í einum búskapi við stóraríttanlandsskuld.

Hvat siga umboð fyrri føroysku flokkarnar á tingi. Vit hava spurt teir um viðmerkingar til tíðindini um tær 631 miljónirnar, ið fara at resta í, sambært útrokningarnar, ið Ivan Johannesen, figgjarmálaráðharri hevur latið gjørt; hvat teir meta vera rættast at gera, hvat teir vænta fer at henda, og um teirra hugsan um nýval.

Bæði meiningar og metingar teirra eru sera ymiskar, og leggja upp til eitt parlamentariskt orðaskifti. Í blaðnum í dag siga Atli Dam, Lassi Klein og Edmund Joensen sína hugsan, og í blaðnum leygardagin verða tað Finnboði Ísakson, Anfinn Kallsberg og Tordur Niclasen, ið fáa orðið.

ówh

630 miljónir fara at resta í kassanum, tá árið er av, sigur kanningin, ið Ivan Johannesen hevur latið gjørt

LANDSKASSAROKNINGAR 1990, ATLAN			
MINNIINNTØKA	FL	ATLAN	MUNUR
Skattur	1160	1120	40
Tollur	805	697	108
Skrásetingargjald	88	36	52
			200
MEIRNYTSLA			
Rentur			50
Kurstap, obligatiónslán			47
Samferðsla			18
Skúli			36
Almannanál			70
Upphæging av gl. fiskiskipum			40
Effektiv veðhald			150
Annað			20
			431
HALL A FIGGJARLÓG			631

Atli Dam, Jvnfl.:

Politikkur bankanna

- har privat skuld verður flutt yvir í landskassan. Undirskotið hjá landskassanum verður helst størri enn 630 mió. krónur

630 miljónir fara at vanta í. Hvørja viðmerking hevur tú til hesi tíðindi?

Mín forsøgn í desember var, at 600-700 miljónir fóru at mangla í, tí skerjingarnar, sum samgongan legði upp til, vóru órealistiskar: við tí munandi skerda aktivitetinum í samfelagnum fóru inntøkurnar at svíkja. So meg undrar tað ikki.

Tað mest ódámiliga er, at samgongulimir sjálvir vóru greiðir yvir hetta. Men Pauli Ellefsen hevði so væl í teymarnar, at hann fekk eitt politiskt ynski gjøgnumtrúfað: hann kundi útfær vísa á, at sparingar vóru framar á figgjarlógini; í veruleikanum samtykti man eina almenna meirnytslu.

Eftir allar hesar skerjingar spyr ein seg sjálvan, hvar allur tann búskaparlígi dynamikkurin, sum lögmaður segði skuldi standast av skerjingunum, er vorðin av. Samgongan hevur ikki gjørt annað í háltannað ár enn tikið lán og úttegað bankunum likviditet við at royta skattaborgaran, og kortini røkka endarnir ikki saman. Tað einasta, sum hent er, er, at privat skuld er flutt, so hon í alt størri mun gerst landskassaskuld, ið skattaborgarin fær at dragast við.

Til tess at varðveita og økja inntøkugrundarlagið í samfelagnum og harvið hjá landskassanum er neyðugt at fáa eitt størri útflutningsvirði fyrri okkara fiskavörur, men samgongan hevur ikki sett eina einastu av teimum nógv umtalaðu strukturbroytingunum í verk.

Hvat átti at verðið gjørt? Hvussu skal landskassa-undirskotið figgjast (lán; hægri skattur, tollur og avgjöld; skerjingar á figgjarlógini)?

Varð okkara uppskot til figgjarlóg saman hinum polit-

isku tiltøkunum, ið vóru fortreytin fyrri uppskotinum, samtykt, so var undirskotið hjá landskassanum ikki so stórt, sum tað er í dag.

Tað ber ikki til at áseta hægri skatt og toll. Í mesta lagi 100-150 miljónir kunnu sparast á figgjarlógini, og

Lassi Klein, sj.fl.:

Svart arbeiði vindur uppá seg

- tí okið er so tungt. Alt verður útsett og trupulleikarnir hópa seg upp

630 miljónir fara at vanta í. Hvørja viðmerking hevur tú til hesi tíðindi?

Samgongan segði seg hava loysnir á øllum trupulleikum í samfelagnum og at figgjarlógin var eitt týðingarmikið amboð í hesum arbeiði.

Men kósir hjá samgonguni var skeiv, og tað undrar ikki onnur, at figgjarlógin ikki heldur; men eg eri sera skelkaður av, at metingin er heili 20 % skeiv.

Hetta váttar bert tað, vit boðaðu frá beinanvegin:

hendan samgongan er ikki før fyrri at stjórna samfelagnum. Samgongan hevur misrøkt og sviðið øll lyftir, og støðan, sum hon hevur ført landið út í, er ræðulig. Fylgjurnar eru kyniskar og bera boð um sorg og armóð hjá hundræðts familjum.

Hvat átti at verðið gjørt? Hvussu skal landskassa-undirskotið figgjast (lán; hægri skattur, tollur og avgjöld; skerjingar á figgjarlógini)?

Longu nú er heimildarloysi stórt hjá fleiri almennum stovnum. Trupulleikin kann ikki loysast við at áleggja meiri skatt og toll ella at spara nakrar fáar rakstrarútreiðslur. Her og nú er ein munandi skerjing av almenna sektorinum eingin loysn, tí tað fer at hava eitt ótal av uppsøgnum við sær. At lána seg burtúrur trupulleikanum ber heldur ikki til. Einasti møguleikin er, at allur samfelagsstruktururin verður tikin til nýggja viðgerð undir einum

Almenna umstingin eigur at verða skipað neyvt eftir teimum inntøkumøguleikum, sum eru til staðar. Strandferðslan, Bygdaleiðir, Telefonverkið o.s.f. skulu umskipast til partafelagslíknandi feløg, og málsetningur teirra og arbeiðslag broytast samsvarandi. Talan er ikki um privatisering, men um effektiviserandi umskipan, ið ger raksturir meira gevandi og eisini meira óheftan av politiskum myndugleikum; ein slík umskipan fer at minka tænastuðði nakað.

Friú marknaðarkreftirnar mugu fáast at virka aftur. Produktiva vinnan má fáa betri kor at virka undir, m. a. skal skattatrystið á hana minkast. Alternativir inntøkumøguleikar mugu setast í verk. Skattatrystið á tann einstaka eigur at verða minkað, so peningurin, ið fólk vinna, fær møguleika at vera í umfari í samfelagnum í størri mun enn higartil.